

КОЛОРИСТИКА ЯК НАУКА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ АРХІТЕКТУРИ ЖИТЛОВОГО ІНТЕР'ЄРУ

Залогіна А., Швець В., студ. гр. А-325

*Науковий керівник – Мельник Н.В., канд. арх., доцент (кафедра
Дизайну архітектурного середовища, Одеська державна академія
будівництва та архітектури)*

Анотація. Дане дослідження спрямоване на вивчення питань природи кольорового світла, сприйняття кольору та використання кольорів як виразних засобів у рішеннях дизайну інтер'єру.

Актуальність. Ще в давнину людство використовувало колір як основу знакової системи, застосовувало символічне значення кольору для обрядів, в оздобленні приміщень, в одязі, кольори успішно використовували у психології та медицині. В сучасному світі, коли інтенсивність життя прискорилося завдяки новітнім технологіям, емоційна сфера людини переживає не аби які навантаження. Предметне середовище людини корінним чином змінюється і потребує виважених рішень з точки зору функціонального та дизайнерського рішення. Велику роль в сучасному інтер'єрі виробничих, громадських та житлових будівель відіграють матеріали, фактури поверхонь та колірна гама. Вони виступають носіями кольору та формують психологічну атмосферу певного функціонального простору.

Дослідження даного питання почали носити системний науковий характер з другої половини XVII століття. Природу світла та кольору досліджували Ісаак Ньютон, Вольфганг фон Гете, Іоханнес Іттен. В образотворчому мистецтві та дизайні використовують надбання Кандинського В.О. У психології був свого часу розроблений тест кольорових уподобань Люшером М., що стало якісним досягненням у психотерапії. Для архітектури проблема використання кольору вкрай важлива, досліджувалась багатьма спеціалістами. Найвідомішим українським вченим-дослідником кольору є Кравець В.І.

Методика даного дослідження базується на аналізі історії вивчення питання кольору, його взаємодії з людиною, систематизації кольорів за критерієм відповідної дії при застосуванні в житлових інтер'єрах.

Колір – це світло. До такого висновку прийшов англійський фізик і математик Ісаак Ньютон під час дослідження колірної спектра. Експерименти Ньютона викладені в його роботах та зокрема у «Нова теорія світла та кольорів», (1672 р.). У своєму виступі перед

Королівським товариством Ньютон спростував як Аристотеля, так і Декарта, і переконливо довів, що біле світло не є первинним, а складається з кольорових компонент з різним «ступенем заломлення». «Причиною виникнення відчуття світла кольору є об'єктивно існуючі фізичні відмінності у випромінюванні. А те, що ми розрізняємо ці випромінювання й бачимо їх різними за кольором, обумовлено пристроєм ока людини, тобто – фізіологією зору» [1]. Спектр кольорів послужив основою для початку систематизації кольорів» [4].

У той час, як Ньютон був зацікавлений в науковому поясненні кольору, німецький поет, мислитель і натураліст Вольфганг фон Гете присвятив свою книгу «Теорія кольору» (1810 г.) аналізу сприйняття кольору. Провівши серію експериментів, в яких він вимірював реакцію ока на певні кольори, Гете створив, мабуть, найвідоміший колірний круг. На колі розташовані три основні кольори – пурпурний, жовтий і синій – з яких, як він вважав, можна отримати всі інші кольори.

«В колірних колах Ньютона й Гете систематизувалися тільки як спектральні кольори. За колом Гете визначаються контрастні кольори, – вони знаходяться один проти одного. Опираючись саме на це коло, Гете пояснив природу гармонійних кольорових поєднань» [1].

Іоханнес Іттен, швейцарський художник, теоретик нового мистецтва, слідом за Гете, вважав, що найбільше значення має суб'єктивне сприйняття кольору. Його книга «Искусство цвета» присвячена здатності кольору пробуджувати почуття в спостерігачі. Головна ідея його роботи полягає у виявленні семи колірних контрастів, які художник повинен навчитися використовувати для створення необхідного виразного ефекту. Деякі з цих контрастів прості, як контраст світлого і темного, який виникає, коли кольори різної яскравості використовуються разом, або контраст відтінків, який можна побачити, коли разом використовуються два різних кольори.

На думку В.І. Кравця, «колір – це не тільки властивість навколишнього середовища, але й посередник між людиною і середовищем, основа мови візуальної комунікації. Колір надає емоційні впливи, що створюють фон життєдіяльності людини, на якому будеється подальший процес формування в його свідомості перцептивного і художнього образу архітектури. Колір і емоції сильно пов'язані між собою. Колір впливає на ефективність життєвих процесів, а емоційна оцінка середовища залежить від стану людини. Також він впливає на сприйняття форми, величини, вагових характеристик предметів, оцінку характеру механістичних процесів стиснення-розтягування, просторової орієнтації елементів і всієї будівлі в цілому» [2].

Колір не завжди був відділений від архітектурного дизайну. Історично професія художника охоплювала все, але не цілком: живопис, скульптуру та архітектуру. Колір використовувався щедро в архітектурі. Взаємний зв'язок якостей кольорів, бажаності їх поєднання та впливу на психологічний стан людини можна побачити у наступній таблиці.

Таблиця 1. Застосування кольорів у дизайні житлових приміщень

Колір	Поєднується	Не поєднується	Вплив	Приклад
1	2	3	4	5
<i>Білий</i>	Всі пастельні, чисті яскраві кольори, чорний, сірий, золотий;	(Поєднується з усіма)	Відчуття чистоти, простору, денного світла	
<i>Сірий</i>	Жовтий, червоний, помаранчевий, зелений, пурпурний, рожевий, синій, чорний, білий	Золотий, коричневий	Психологічно нейтральний, сам по собі не викликає емоцій	
<i>Чорний</i>	Білий, сірий, золотий, червоний, зелений, оранжевий, фіолетовий	Всі пастельні, розмиті, затінені; з жовтим – знак небезпеки	Статусний, підходить для створення атмосфери розкоші	
<i>Червоний</i>	Чорний, білий, сірий, золотий, коричневий	Фіолетовий, пастельні відтінки	Збуджує нервову систему, підвищує активність	

продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
<i>Жовтий</i>	Коричневий, помаранчевий, салатовий, білий, сірий, фіолетовий	–	Теплий, відкритий, радісний, підвищує допитливість, дарує бадьорість	
<i>Помаранчевий</i>	Коричневий, зелений, фіолетовий, рожевий, синій	–	Добророзичливий, зігріваючий колір. Підвищує комунікабельність, енергійність, настрій.	
<i>Зелений</i>	Коричневий, сірий, білий, чорний, жовтий, рожевий	Червоний	Освіжає, дає відпочинок очам, відновлює сили	
<i>Рожевий</i>	Білий, бежевий, сірий, пастельний синій	Червоний	Створює м'яку й безтурботну атмосферу, усуває депресивні думки	
<i>Синій</i>	Білий, помаранчевий, сірий	Чорний, фіолетовий	Спокійно сприймається в «морському» дизайні, а в інших випадках може виглядати похмуро	

продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
<i>Фіолетовий</i>	Білий, зелений, бежевий, жовтий, помаранчевий	Червоний, коричневий	Знижує апетит, у великих кількостях може пригнічувати. Йому віддають перевагу мрійники, романтики тощо	
<i>Коричневий</i>	Бежевий, жовтий, зелений, помаранчевий, бірюзовий	Сірий, чорний	Позначає стабільність, надійність, зв'язок з природою, зберігання сімейних традицій	

Архітектор повинен враховувати колірний ефект кожного елемента конструкції будівлі: від стандартних кольорів первинних будівельних матеріалів, таких як дерево, камінь, цегла і мармур, до широкої різноманітності квітів, доступних для забарвлення, квітів дверей, вікон та оздоблення. Колір стає засобом впливу на стан людини, викликаючи різні почуття і емоції. Зокрема, колір може підняти настрій і активізувати енергію; заспокоїти і розслабити, підняти або знизити апетит тощо. Усвідомлене застосування кольору дозволяє коригувати стан людини.

На практиці в кольорових рішеннях інтер'єрів житлових приміщень використовують як хроматичні (кольори спектру) так і ахроматичні (чорний, білий, відтінки сірого) кольори. Монотонність і сірість в ахроматичному інтер'єрі викликають почуття байдужості, млявості; і навпаки, хаотичне різнобарв'я у хроматичному інтер'єру – безладно і утомливо. На дітей монотонність і сірість справляють пригнічуючий ефект. Дорослі люди також потребують достатньої колірної навантаженості, вона необхідна для підтримки тонуусу нервової

системи. У разі бідності фарб навколишнього пейзажу виникає так зване колірне голодування.

Правильне поєднання кольорів – одна з важливих складових досконалого способу та стильного й цілісного інтер'єру. Розглядаючи психологічний вплив кольору, варто зауважити, що мова йде, в першу чергу, про чисті тони. Будь-яка домішка змінює якість сприйняття.

Висновки:

1. Відкриття та дослідження учених і теоретиків допомогли нам зрозуміти, що колір невід'ємно пов'язаний зі світлом. Колірні кола Й. Гете та І. Іттена показали, що палітра кольорів багата і різноманітна, що крім основних, існують додаткові кольори. Окрім того, кожний колір має свої відтінки, тони, які майбутній фахівець повинен відповідно застосовувати та поєднувати у своїх проєктах.

2. При виборі тих чи інших кольорів, зокрема в житлових приміщеннях, потрібно враховувати не тільки смакові переваги та психологічний портрет замовника.

3. Колір є однією з основних закономірностей композиції (колорит як гармонізований колір, поєднання кольорів) поряд з об'ємно-просторовою структурою й тектонікою.

Література:

1. Буймистру Т.А. Колористика: цвет – ключ к красоте и гармонии. М.: Издательство «Ниола-Пресс», 2010. 236 с.

2. Вывва А.Ю. Восприятие архитектурных объектов городскими жителями: субъективно-семантический анализ: Автореф. дис. на соиск. учен. степ. к.п.н.: Спец. 19.00.01 – Общая психология, психология личности, история психологии. М.: Типография МГУ им. М.В. Ломоносова. 2017. 287 с.

3. Основи художнього конструювання та композиційного формотворення. Методичні вказівки до виконання практичних та самостійних робіт. Упор.: Д.Ю. Косенко. К.: КНУТД, 2007. 36 с.

4. Рац А.П. Основы цветоведения и колористики. Цвет в живописи, архитектуре и дизайне: курс лекций. М.: МГСУ, 2014. 128 с.

5. Чин Ф.Д.К., Бинжелли К. Дизайн интерьера. Иллюстрированный справочник. Харьков, Белгород: Клуб Семейного Досуга, 2007. 320 с.

6. Юрьева М.В. Барышева В.Е., Дараган М.В. Цветоведение. уч. пособие. М.: МИЭТ, 2010. 172 с.

7. Kurdyukova E.V. The role of color in architecture. IX International Student Scientific Conference Student Science Forum. Yekaterinburg: Ural Federal University Yeltsin, 2017.